

Predmet C-187/23

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

23. ožujka 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Amtsgericht Lörrach (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

21. ožujka 2023.

Stranke:

E. V. G.-T., P. T., F. T. i G. T.

[omissis]

Amtsgericht Lörrach (Općinski sud u Lörrachu, Njemačka)

Rješenje

U ostavinskom postupku

P. M. J. T., rođen 12. prosinca 1931., preminuo 15. rujna 2021.,
državljanstvo: francusko, posljednja adresa: S-straße
- Oporučitelj -

Stranke:

E. V. G.-T. [omissis]
– Prva stranka –

[omissis]

P. T. [omissis]
– Druga stranka –

F. T. [omissis]
– Treća stranka –

G. T. [omissis]

– Četvrta stranka –

Amtsgericht Lörrach (Općinski sud u Lörrachu) [omissis] je 21. ožujka 2023. riješio:

1. Postupak se prekida do donošenja odluke Suda Europske unije o prethodnim pitanjima navedenima u nastavku ovog zahtjeva.
2. Sudu Europske unije upućuju se na temelju članka 267. stavka 1. točke (b) i članka 267. stavka 2. UFEU-a sljedeća prethodna pitanja o tumačenju članka 67. stavka 1. podstavka 2. točke (a) Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (Uredba o nasljeđivanju):
 - (a) Treba li članak 67. stavak 1. podstavak 2. točku (a) Uredbe o nasljeđivanju tumačiti na način da se odnosi i na prigovore podnesene u sâmom postupku izdavanja Europske potvrde o nasljeđivanju i da ih sud ne može ispitati te da se stoga ne odnosi samo na prigovore istaknute u drugom postupku?
 - (b) U slučaju potvrdnog odgovora na prethodno pitanje: treba li članak 67. stavak 1. podstavak 2. točku (a) Uredbe o nasljeđivanju tumačiti na način da se Europska potvrda o nasljeđivanju ne može izdati čak ni ako su prigovori istaknuti u postupku izdavanja Europske potvrde o nasljeđivanju, ali su već ispitani u postupku izdavanja potvrde o nasljeđivanju na temelju njemačkog prava?
 - (c) U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje: treba li članak 67. stavak 1. podstavak 2. točku (a) Uredbe o nasljeđivanju tumačiti na način da se odnosi na bilo koji prigovor, čak i ako nije potkrijepljen dokazima, o čemu nije potrebno podnijeti formalni dokaz?
 - (d) U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje: u kojem obliku sud mora navesti razloge zbog kojih je sud odbio prigovore i izdao Europsku potvrdu o nasljeđivanju?

Obrazloženje

I. Prikaz predmeta spora i relevantnih činjenica

Oporučitelj je posljednje prebivalište imao u R.-u (Njemačka), bio je francuski državljanin, a preminuo je 15. rujna 2021. Prva stranka, bivša oporučiteljeva supruga, koju zastupa opunomoćenik *ad litem*, zatražila je 23. studenoga 2021.

izdavanje Europske potvrde o nasljeđivanju, iz koje proizlazi da je jedina nasljednica. Postoji oporuka koja glasi kako slijedi.

Zajednička oporuka

Mi, supružnici E. G.-T., rođen 29. prosinca 1937. i P. T., rođena 12. prosinca 1931., oboje s prebivalištem na adresi S-Straße, izjavljujemo sljedeće:

1. Nismo obvezani prethodnim oporučnim raspolaganjima i nismo izvršili oporučna raspolaganja. Opreza radi, opozivamo sva postojeća jednostrana ili zajednička raspolaganja.

2. Međusobno se određujemo jednim nasljednicima. To određivanje nasljednika uzajamno je i obvezujuće. Nadživjela osoba nije ovom odredbom ograničena u pogledu ostalih elemenata. Ona može samostalno urediti svoje nasljeđivanje, čak i prije smrti osobe koja prva premine, ali isključivo ako ju nadživi.

3. Oboje imamo domicil u Njemačkoj i odabiremo primjenu njemačkog nasljednog prava, koje u okviru izbora mjerodavnog prava određujemo, u mjeri u kojoj je to dopušteno, primjenjivim pravom. Ta odredba ima uzajaman učinak.

R., 23. srpnja 2020.

E. G.-T.

To je također moja volja.

P. T.

Tu oporuku ručno je napisala i potpisala stranka G.-T. Osim toga, oporuku je potpisao oporučitelj.

Usto postoji prethodna oporuka, koja glasi kako slijedi (prijevod s francuskog na njemački jezik):

Ja, P. M. J. T., rođen 12. prosinca 1931. u A.-u, s prebivalištem u T. L. R.-u, Španjolskoj,

opozivam sva prethodna raspolaganja imovinom zbog smrti.

Svoj ostavinski dio ostavljam svojim unucima, sinovima P.-a.

N. A. J. T.-u, rođenom 12. listopada 1988. u A.-u i

J. N. J. T.-u, rođenom 25. lipnja 1993. u A.-u.

Udjeli u tom dijelu dijelit će se u jednakom omjeru.

Određujem svojeg sina P.-a i isključivo njega za organiziranje mojeg pogrebnog obreda s gregorijanskom misom i pogrebom u D.-u, u Španjolskoj.

A., 31. svibnja 2001.

To je moja oporuka.

P. T.

Oporučitelj je tu oporuku ručno napisao i potpisao.

Prva stranka smatra da je jedina nasljednica na temelju oporuke od 23. srpnja 2020. Druga, treća i četvrta stranka osporavaju valjanost te oporuke. Tvrde da u vrijeme sastavljanja oporuke oporučitelj više nije bio sposoban za oporučivanje i da potpis nije njegov.

Ipak, oporučitelj je još uvijek bio sposoban za oporučivanje. Druga, treća i četvrta stranka samo tvrde da je oporučitelj bio ponekad smeten. Međutim, to nije dovoljno za utvrđenje nesposobnosti za oporučivanje ili za prihvaćanje tog prigovora na temelju dodatnih ispitivanja. U tu se svrhu moraju navesti konkretne mane volje zbog kojih oporučitelj više nije mogao razumjeti značenje i posljedice oporuke [*omissis*].

Potpis je također oporučiteljev. Sudu je podneseno nekoliko oporučiteljevih potpisa. Jedini potpis koji se razlikuje onaj je iz 1956. Svi naknadni potpisi odgovaraju onomu na oporuci.

II. Tekst primjenjivih nacionalnih odredbi i relevantna sudska praksa

Članak 2267. Bürgerliches Gesetzbucha (Građanski zakonik, u daljnjem tekstu: BGB):

1) Za sastavljanje zajedničke oporuke u skladu s člankom 2247. dovoljno je da jedan od bračnih drugova sastavi oporuku u obliku propisanom navedenim člankom i da drugi bračni drug vlastoručno potpiše zajedničku izjavu. 2) Bračni drug pritom treba navesti vrijeme (dan, mjesec i godina) i mjesto u kojem je dodao svoj potpis.

Članak 26. Familiengesetzbucha (Obiteljski zakonik, u daljnjem tekstu: FamFG):

Sud po službenoj dužnosti provodi istrage potrebne za utvrđivanje relevantnih činjenica.

Članak 352.e FamFG-a:

(1) 1) Potvrda o nasljeđivanju izdaje se isključivo ako ostavinski sud smatra utvrđenima činjenice potrebne za osnovanost zahtjeva. 2) Odluka o tome donosi

se rješenjem. 3) Rješenje stupa na snagu donošenjem. 4) Objava rješenja nije potrebna.

(2) Ako je rješenje u suprotnosti s izraženom voljom jedne od stranaka, o njemu će se obavijestiti stranke. 2) U tom slučaju sud je dužan suspendirati neposredni učinak rješenja i odgoditi izdavanje potvrde o nasljeđivanju do pravomoćnosti rješenja.

(3) Ako je potvrda o nasljeđivanju već izdana, žalba protiv rješenja dopuštena je isključivo ako se traži povlačenje potvrde o nasljeđivanju.

Članak 35. Internationales ErbrechtsverfahrensGesetz (Zakon o međunarodnom ostavinskom postupku):

(1) Osim ako nije drukčije propisano Uredbom (EU) br. 650/2012 i odredbama ovog odjeljka, primjenjuje se pravo koje se odnosi na postupak u obiteljskim i izvanparničnim stvarima.

Članak 39. Zakona o međunarodnom ostavinskom postupku:

(1) 1) Ako su ispunjeni uvjeti za izdavanje Europske potvrde o nasljeđivanju, sud odlučuje izdavanjem izvornika Europske potvrde o nasljeđivanju. 2) Ako su ispunjeni uvjeti za izdavanje ovjerene preslike ili produljenje roka valjanosti ovjerene preslike, sud odlučuje izdavanjem ovjerene preslike ili produljenjem valjanosti ovjerene preslike. 3) O ostalim pitanjima sud odlučuje rješenjem.

(2) Za izdavanje Europske potvrde o nasljeđivanju i za izdavanje ovjerene preslike upotrebljava se obrazac iz članka 67. stavka 1. druge rečenice u vezi s člankom 81. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 650/2012.

Njemačka sudska praksa u vezi s člankom 67. stavkom 1. podstavkom 2. točkom (a) Uredbe o nasljeđivanju:

Rješenje Oberlandesgerichts Stuttgart (Visoki zemaljski sud u Stuttgartu, Njemačka) od 15. prosinca 2020. – 8 W 342/20 [omissis], ECLI:DE:OLGSTUT:2020:1215.8W342.20.00

Postupak koji je prethodio prethodno navedenom postupku: rješenje Amtsgerichts Stuttgart (Općinski sud u Stuttgartu, Njemačka) od 10. kolovoza 2020. – 30 VI 665/19 –, [omissis] ECLI:DE:AGSTUTT:2020:0810.30VI665.19.00

III. Obrazloženje zahtjeva za prethodnu odluku

1. Prethodno pitanje navedeno pod točkom (a)

Postupak ovisi o tumačenju članka 67. stavka 1. podstavka 2. točke (a) Uredbe o nasljeđivanju. Druga, treća i četvrta stranka podnijele su prigovore protiv zahtjeva prve stranke. Ti su prigovori ispitani i stanje postupka omogućuje donošenje

meritorne odluke prema zaključku ovog suda da je prva stranka jedina oporučiteljeva nasljednica. Stoga su ispunjeni uvjeti iz članka 67. stavka 1. podstavka 1. Uredbe o nasljeđivanju za izdavanje Europske potvrde o nasljeđivanju. Međutim, potonja se ne može izdati ako članak 67. stavak 1. podstavak 2. točku (a) Uredbe o nasljeđivanju treba tumačiti na način da se odnosi i na prigovore podnesene u postupku za izdavanja potvrde o nasljeđivanju.

Takvo bi tumačenje onemogućilo izdavanje Europske potvrde o nasljeđivanju jer su u okviru tog postupka istaknuti prigovori.

2. Prethodno pitanje navedeno pod točkom (b)

Zastupnik *ad litem* prve stranke izjavio je da će u slučaju prekida postupka podnijeti zahtjev za izdavanje potvrde o nasljeđivanju. U tom se slučaju prigovori moraju ispitati u skladu s nacionalnim pravom. Ako su prigovori ispitani u postupku izdavanja potvrde o nasljeđivanju, postavlja se pitanje jesu li nakon toga i dalje podneseni prigovori na temelju članka 67. stavka 1. podstavka 2. točke (a) Uredbe o nasljeđivanju ili je o njima već donesena odluka, pa treba izdati Europsku potvrdu o nasljeđivanju.

3. Prethodno pitanje navedeno pod točkom (c)

Osim toga, prigovori druge, treće i četvrte stranke nisu potkrijepljeni dokazima, tako da ovaj sud smatra da stanje postupka omogućuje donošenje meritorne odluke čak i bez formalnog izvođenja dokaza. Izdavanje Europske potvrde o nasljeđivanju stoga ovisi o tome odnosi li se članak 67. stavak 1. podstavak 2. točka (a) Uredbe o nasljeđivanju i na takve prigovore.

4. Prethodno pitanje pod točkom (d)

Ako ovaj sud najprije mora ispitati prigovore, postavlja se pitanje gdje to treba obrazložiti. Za izdavanje Europske potvrde o nasljeđivanju upotrebljava se obrazac iz članka 67. stavka 1. druge rečenice u vezi s člankom 81. stavkom 2. Uredbe o nasljeđivanju. Taj obrazac sadržava sljedeću odredbu:

Tijelo potvrđuje da je poduzelo sve potrebne korake u obavješćivanju korisnika o zahtjevu za Potvrdu i da u trenutku izdavanja Potvrde korisnici nisu osporili nijedan njezin element.

Postavlja se pitanje gdje valja navesti da su izneseni prigovori, ali da se oni odbijaju. To je dvojbeno s obzirom na to da postupovnim pravom nije predviđeno popratno rješenje u vezi s izdavanjem Europske potvrde o nasljeđivanju.

IV. Razlozi zbog kojih sud koji je uputio zahtjev dvoji o tumačenju članka 67. stavka 1. podstavka 2. točke (a) Uredbe o nasljeđivanju

Tumačenje članka 67. stavka 1. podstavka 2. točka (a) Uredbe o nasljeđivanju sporno je u Njemačkoj. S jedne strane, tvrdi se da se Uredbom o nasljeđivanju predviđa sporazuman postupak. Prema tome se članak 67. stavak 1. podstavak 2. točka (a) Uredbe o nasljeđivanju odnosi na prigovore podnesene u sâmom postupku izdavanja potvrde o nasljeđivanju [omissis] [pravna teorija]. Glavni su razlozi to što se postupovnim pravom na temelju Uredbe o nasljeđivanju ne dopušta kontradiktorni postupak. Prema tom je stajalištu zamišljen sporazumni postupak, kojim se ne predviđa donošenje odluke koja bi bila sporna.

U skladu s drukčijim mišljenjem, nacionalni sud može sâm ispitati prigovore [omissis]. To se odnosi isključivo na prigovore istaknute u okviru drugog postupka. To bi također bilo u skladu s člankom 67. stavkom 1. podstavkom 2. točkom (a) Uredbe o nasljeđivanju. Člankom 66. stavkom 1. drugom rečenicom Uredbe o nasljeđivanju također se predviđa načelo istrage po službenoj dužnosti ako je to propisano nacionalnim pravom, kao što je to slučaj u Njemačkoj u članku 26. FamFG-a.

Oberlandesgericht Stuttgart (Visoki zemaljski sud u Stuttgartu) odlučio je u svojem rješenju od 15. prosinca 2020. – 8 W 342/20 [omissis], ECLI:DE:OLGSTUT:2020:1215.8W342.20.00 da treba provesti kontradiktorni postupak. U tom smislu prihvatio je žalbu uz obrazloženjem da je to pitanje od temeljne važnosti i da o njemu još nije odlučio najviši sud. U pravnoj se teoriji ta odluka osporavala zbog toga što Oberlandesgericht Stuttgart (Visoki zemaljski sud u Stuttgartu) nije Sudu uputio to pitanje o tumačenju [omissis]. Žalba nije podnesena, zbog čega o predmetu nije odlučivao Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka), koji bi bio dužan uputiti zahtjev za prethodnu odluku na temelju članka 267. stavka 3. UFEU-a.

Zastupnik *ad litem* prve stranke tvrdio je da, ako je odgovor na prethodno pitanje navedeno pod točkom (a) potvrđan, može nastati situacija u kojoj se stvarnom nasljedniku ne može uopće izdati Europska potvrda o nasljeđivanju. Nasuprot tomu, u pravnoj teoriji zastupa se stajalište da žalbeni sud može barem ispitati prigovore i da tijelo izdavanja i žalbeni sud (članak 72. Uredbe o nasljeđivanju) stoga primjenjuju različite kriterije ispitivanja. [omissis]. Osim toga, smatra se da se Europska potvrda o nasljeđivanju mora izdati ako su prigovori već ispitani u okviru drugog postupka [omissis]. To bi mogao biti postupak izdavanja potvrde o nasljeđivanju u njemačkom pravu, na koji se odnosi prethodno pitanje navedeno pod točkom (b) jer se u njemačkom postupku izdavanja potvrde o nasljeđivanju prigovori ocjenjuju i ispituju po službenoj dužnosti.

Kako bi se izbjegle neprihvatljive posljedice, u pravnoj teoriji predlaže se da se ne uzimaju u obzir prigovori koji se temelje na zlouporabi prava [omissis]. Na to se odnosi na prethodno pitanje navedeno pod točkom (c). Prigovori u ovom postupku

ne temelje se na zlouporabi, ali nisu bili potkrijepljeni u mjeri da ne zahtijevaju formalno izvođenje dokaza.

Uputa o pravnom lijeku:

[*omissis*]

RADNI DOKUMENT